

Årsrapport 2022

MEDBYGGERNE VESTFOLD OG TELEMARK

Medbyggerne er et samarbeid mellom offentlig sektor, partene i arbeidslivet og bygge- og anleggsbransjen i Vestfold og Telemark. Sammen gjennomfører vi aktiviteter og tiltak for å bekjempe arbeidslivskriminalitet (a-krim) i bygge- og anleggsbransjen. Det skal lønne seg å være seriøs!

Regjeringens strategi mot a-krim understøtter at ingen klarer å bekjempe a-krim alene: «Det er viktig med et bredt og vedvarende samarbeid for å bekjempe kriminalitet og useriøse arbeidsforhold». Gjennom tilslutningen i Medbyggerne bidrar alle deltakerne til å bekjempe arbeidslivskriminalitet og støtter opp om regjeringens strategi.

Medbyggerne er nasjonalt anerkjent som et foregangseksempel for regjeringens strategi mot a-krim. Mobiliseringen som er fått til gjennom regional forankring og lokalt eierskap gir en merverdi og en samlet front for å stenge døra for de kriminelle.

Medbyggerne er et godt eksempel på at felles innsats kan bidra til å løse komplekse samfunnsutfordringer. Samarbeidet engasjerer til et aktivt samfunnsansvar hvor vi kan rapportere om tiltak som fremmer og bidrar til oppfyllelse av flere bærekraftsmål.

Vi blir alle påvirket av verden rundt oss hvor urolige tider og uforutsigbarhet gjør noe med oss alle. Kanskje er det nettopp nå at det er viktigere enn noen gang at vi står samlet og holder trøkket oppe. Flere hundre håndverksbedrifter og entreprenører er stolte ambassadører for Medbyggerne og leder an for hvitt arbeid.

Struktur på rapporten:

1. Innledning
2. Samfunnsnytte
3. Organisering
4. Arbeidsgrupper og aktiviteter

Arbeidslivskriminalitet i bygge- og anleggsbransjen

1. Innledning

I Medbyggerne deltar offentlig sektor, partene i arbeidslivet og bygge- og anleggsbransjen i Vestfold og Telemark sammen om å bekjempe arbeidslivskriminalitet i fylket vårt. Vi er av nasjonale myndigheter blitt kåret til en av de beste på dette området i Norge.

Deltagere i samarbeidet er Statsforvalteren, Fylkeskommunen, kommunene, Skatteetaten, Arbeidstilsynet, politiet, NHO, Virke, LO og mange bedrifter innenfor bygge- og anleggsbransjen. Samarbeidet har sitt utspring fra stat-næringssamarbeid i Vestfold hvor Prosjekt «Akrim Vestfold» ble etablert allerede i 2015. I 2018 ble navnet endret til Medbyggerne hvor også Telemark fylke kom til i 2020.

Ideen bak Medbyggerne er å gjennomføre tiltak og kampanjer for å fremme seriøst arbeidsliv og skape gode ambassadører. Medbyggerne er et «nedenfra - opp» prosjekt hvor håndverksbedrifter og entreprenører, sammen med fagbevegelsen og andre berørte deler av lokalt næringsliv, deltar aktivt sammen med representanter fra statlige etater og kommuner/fylkeskommune i arbeidsgrupper, prosjekt- og styringsgruppe.

Det gleder oss at mange ønsker Medbyggerne i sitt fylke. Det er vedtatt i styringsgruppen at en fast driftssituasjon for Medbyggerne Vestfold og Telemark, må på plass før eventuelle nye fylker kan komme til. Denne prosessen er under arbeid og etter planen på plass ila 2023.

Håndverkere og entreprenører har gitt tilbakemeldinger om stor oppdragsmengde, samtidig som de er bekymret for fremtiden som følge store svingninger og uroligheter i markedet. Innstilling om innleieforbud for deler av fylket/bransjen, behov for strømstøtte samt forslag til ny norgesmodell har engasjert både små og store aktører i næringslivet. Det er fremdeles stor etterspørsel etter fagarbeidere i bransjen.

2. Samfunnsnytte

Visjonen er å være et foregangsfylke for regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet. For å oppnå dette er man avhengig av deltakelse og samarbeid for en bred felles front hvor offentlig og kommunal sektor, partene i næringslivet og bransjen selv sammen tar ansvar for et seriøst arbeidsliv. Dette har vi fått til gjennom organiseringen i Medbyggerne, som legger til rette for samarbeid og samhandling gjennom et mangfold av kunnskap og kompetansedeling. Aktiv deltakelse og lokal forankring sikrer eierskap og reel påvirkning –

Arbeidslivskriminalitet i bygge- og anleggsbransjen

ved at de som eier utfordringen er en del av løsningen. Ved å stenge døra for de kriminelle kan vi spare den enkelte for lidelser og samfunnet for store kostnader. Medbyggerne er et godt eksempel på at felles innsats kan bidra til å løse komplekse samfunnsutfordringer og bidrar til oppfyllelse av flere av FNs bærekraftsmål:

FNs bærekraftsmål nr. 4: God utdanning og rekruttering til bransjen

Samarbeidet har eget satsningsområde på de unge, via arbeidsgruppen «Medbyggerne UNG» hvor hovedfokus er elever på byggfag ved videregående skoler. Vi ønsker at de unge skal bli godt rustet og forberedt på utfordringer, krav og forventninger som fagarbeidere i bygge- og anleggsbransjen.

Kunnskap, erfaring og praktisk kompetanse fra medbyggerne er populært og etterspurt, både blant elever og lærere. Gjennomføringen skal være mest mulig praktisk rettet. Utdanning og kunnskap bidrar til et trygt og godt arbeidsliv, både for eksisterende og kommende generasjoner. Anstendig arbeidsplasser gjør at flere unge kan velge å etablere seg, også i de små kommunene i fylke vårt. Det er p.t. stor etterspørsel etter flere fagarbeidere innenfor bygge- og anleggsbransjen i alle kommuner.

FNs bærekraftsmål nr. 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Medbyggerne gjennomfører aktiviteter, tiltak og kampanjer for å fremme et ryddig og ordentlig arbeidsmarked.

Bygge- og anleggsbransjen er stor og kanskje den største næringsbransjen i Vestfold og Telemark. Dette fremmer verdiskapning gjennom mange arbeidsplasser og inntekter til kommunene. Bedrifter som betaler skatt og arbeidsgiveravgift er en stor og viktig inntektskilde til kommunene.

Anstendig arbeidsliv sikrer plikter og rettigheter, både for arbeidsgiver, arbeidstaker og sluttbruker. Et anstendig og seriøst arbeidsliv fremmer omdømme til bransjen. Et godt omdømme er viktig både for fagarbeidere og bransjen som helhet. Valg av seriøse bedrifter, både fra offentlige og private, er en viktig pådriver både for opprettholdelse og vekst som sikrer lokale arbeidsplasser.

Seriøse bedrifter tilrettelegger for lærlingplasser som gir flere fagarbeidere til bransjen. Dette fremmer verdiskapning og gir grobunn for vekst, innovasjon og nye bedrifter som sikrer opprettholdelsen av velferdssamfunnet vårt.

FNs bærekraftsmål nr 17: Samarbeid for å nå målene

Ingen klarer å bekjempe a-krim alene! Vi har alle et felles ansvar for hvordan vi ønsker at samfunnet vårt skal utvikle seg. Medbyggerne er anerkjent som en betydelig aktør for å fremme et seriøst arbeidsliv og stenge døra for de useriøse. Det skal lønne seg å være seriøs!

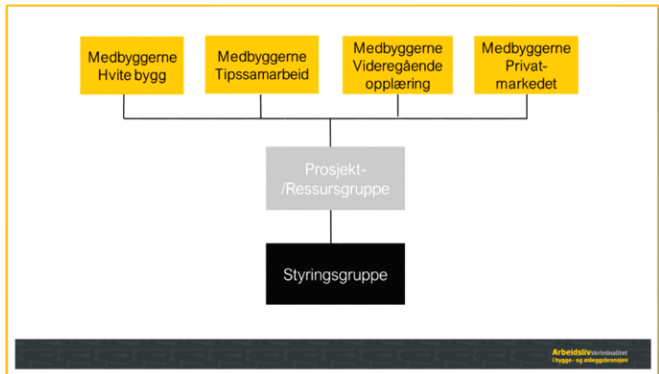

Arbeidslivskriminalitet i bygge- og anleggsbransjen

3. Organisering

Samarbeidspartnere som Bygge- og anleggsbransjen via håndverkere, entreprenører og byggevarehus, NHO, Virke, LO, kommuner, fylkeskommunen, Statsforvalteren, Arbeidstilsynet, politiet og Skatteetaten, har deltatt i styringsgruppe, prosjekt-/ressursgruppe og i arbeidsgrupper etter behov.

Det er jevnlig gjennomført både digitale og fysiske møter i 2022. Det er sendt ut tre nyhetsbrev i løpet av året. Møter og samlinger i arbeidsgruppene er gjennomført etter behov/aktiviteter. Det er avholdt flere møter med representanter fra alle laug og bransjeforeningene i fylket. Prosjekt-/ressursgruppe har møter i forkant av styringsgruppen hvor begge har avholdt 3 møter i løpet av året.

Selv om fylket skal splittes fortsetter engasjementet i Medbyggerne, både i Vestfold og Telemarks delen av fylket. Skatteetaten finansierer prosjektleder ut 2023 og vedtak i fylkeskommunen sikrer ressurser og prioritering i videre politiske prosesser.

4. Arbeidsgrupper og aktiviteter

Medbyggerne har vært synlig på sosiale medier og i lokale og nasjonale medier og fagtidsskrifter gjennom hele året. Vi har også hatt annonser i flere medier som hytteaviser i Vestfold og Telemark. Håndverkere og entreprenører har gitt tilbakemeldinger om stor oppdragsmengde, samtidig er det bekymringer for fremtiden som følge store svingninger og uroligheter i markedet.

Presentasjoner

Mange ønsker å høre mer om det unike arbeidet i Medbyggerne.

Det er holdt flere presentasjoner i løpet av året. Blant annet ved Statsforvalterens arena for ordførere og kommunaldirektører for hele fylket. Presentasjoner og dialogmøter er også gjennomført med flere kommuner og kommunale samarbeidsråd. Medbyggerne har også holdt presentasjoner for politiske utvalg, statsetater og for flere interne og eksterne organisasjoner.

Leverandørseminar

Medbyggerne og kommunene inviterte entreprenører og håndverkere til informasjon og dialog. Leverandørseminar er avholdt både for Vestfold og Telemarksdelen av fylket i samarbeid med 9 kommuner med om lag 140 deltakere. På dagsorden var både aktuelle utfordringer, kompetansepåfyll og kommende prosjekter fra kommunene.

Arbeidslivskriminalitet i bygge- og anleggsbransjen

Medbygger-konferansen 2022

Etter to år med pandemi var det endelig duket for seriøsitetsskonferanse i regi av Medbyggerne. Konferansen har vært avholdt siden 2014, med fokus på seriøsitet og et godt arbeidsliv i bygge- og anleggsbransjen. Konferansen startet med et overordnet nasjonalt perspektiv før vi gikk nærmere inn på det lokale perspektivet.

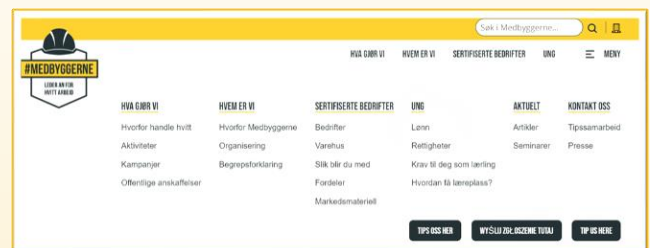
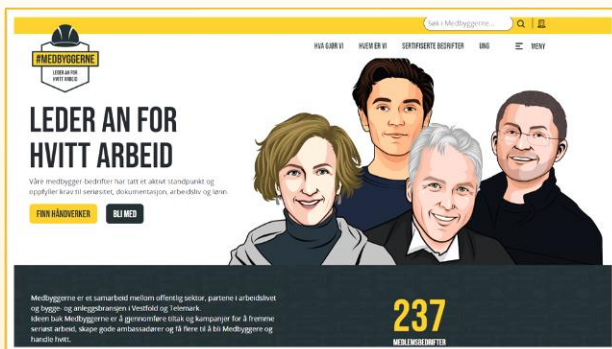
Nye bosetninger, urolige tider og usikkerhet i markedet gjør noe med oss. Alt henger sammen. Forebyggende arbeid kan spare den enkelte for lidelser og samfunnet for store kostnader. Det er viktig at vi fortsetter det gode samarbeidet og holder «trøkket» oppe! Om lag 80 personer deltok på konferansen.

Styreleder Harald Olsen (LO) og Thormod Hansen (EBA/NHO)

Medbyggerne.no

Ny nettside med økt funksjonalitet er utviklet gjennom året og ble lansert i november 2022. Landingssiden er vårt visittkort og ansikt utad. Nettsiden skal vise hvem vi er, hva vi gjør og hvorfor samarbeidet i medbyggerne er så viktig.

Arbeidsgruppe: Medbyggerne Privatmarked

Aktiviserer bransjen og informere forbrukere

Arbeidsgruppen består av deltaker fra Virke, representanter fra byggevarehus, representanter fra håndverkerne og Skatteetaten.

Sertifiserte Medbygger-bedrifter

Medbygger-bedrifter har tatt et aktivt standpunkt og oppfyller krav til seriøsitet, dokumentasjon, arbeidsliv og lønn. 238 store og små Medbygger-bedrifter er så langt sertifiserte via respektive laug og bransjeorganisasjoner.

Vi ønsker å tapetsere fylket med kvalitetsmerker og synlighet på bransjebiler. Hele 6000 nye merker er distribuert foreninger og laug i løpet av året.

Arbeidslivskriminalitet i bygge- og anleggsbransjen

Det skal lønne seg å være seriøs! Samtidig skal det være enkelt for forbrukere å finne en ordentlig og redelig bedrift. Søkbart Medbygger-register er publisert på nettsiden:

[Finn håndverker - Medbyggerne](#)

Sertifiserte Medbygger-varehus

34 byggevarehus i Vestfold og Telemark er sertifiserte Medbygger-varehus. Her har mer enn 400 ansatte gjennomført opplæringsquiz for å være gode ambassadører for hvitt arbeid og #Medbyggerne.

Eget materiell er utviklet og distribuert til varehusene som internt opplæringsmateriell til møter, roll-ups, plakater og brosjyrer for synlighet og fokus både blant ansatte og til kunder.

På denne måten viser de ovenfor seriøse håndverkerne at byggevarehusene støtter dem i å bekjempe svart arbeid og bidrar til et seriøst arbeidsliv ved å sikre arbeidsplasser der det også er plass til lærlinger og fagarbeidere.

Kampanjer

Samlet synlighet for digitale kampanjer 1. halvår er 2.149.705 visninger.

Digital kampanje i samarbeid med A-media ved årsskifte dekket hele 11 aviser, facebook og andre digitale medier innenfor Vestfold og Telemark. Resultatet viser både stor synlighet og engasjement med hele 1.733.705 visninger og 4870 klikk på kampanjen.

Første del av kampanje nov/des (2021) med 911.540 visninger og 1.707 klikk. Del to av kampanjen jan/feb (2022) genererte 822.165 visninger og 3163 klikk.

En mindre kampanje ble gjennomført på sosiale medier før sommeren (23.mai – 24.juni). Vi nådde målet med å nå flere unge, hvor de fleste var i aldersgruppen 25-34 år. Kampanjen hadde

Arbeidslivskriminalitet i bygge- og anleggsbransjen

416.000 visninger, antall klikk vises dessverre ikke i rapport fra SoMe. 147 personer deltok i konkurransen.

Kampanjeside inneholdt tips og råd til forbruker og mulighet til å ta et standpunkt som Medbygger og si noe om hvorfor du synes samarbeid er viktig. Medbygger-varehusene sponset flotte premier til kampanjen.

Arbeidsgruppe: Medbyggerne Hvite bygg

Offentlige anskaffelser

Arbeidsgruppen består av deltakere fra kommuner, fylkeskommune, representant fra håndverkerne og EBA, skatteetaten og fagforbundet. Seminarer og samlinger gjennomføres og avtales i arbeidsgruppen etter behov. Alle kommuner ved kommunalsjef/direktør for teknisk/eiendom er velkommen til å delta.

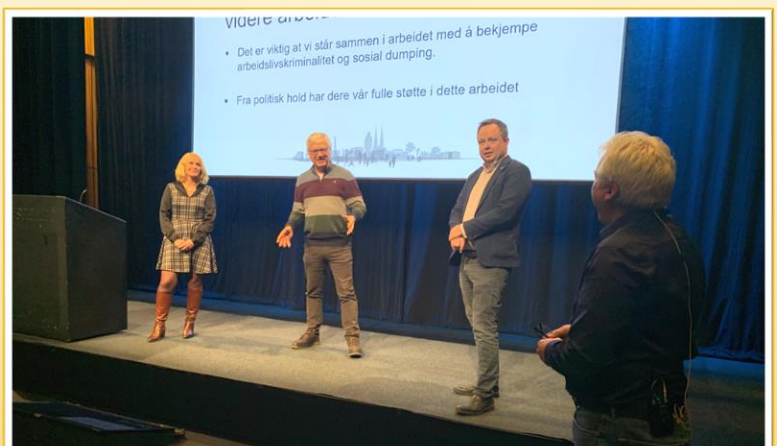
Viktige tiltak i kommunesektoren er harmonisering og lik etterlevelse av seriøsitetsbestemmelser og kontrollrutiner i bygge- og anleggsprosjekter, samt mer aktiv innsats i leverandørutvikling.

Samarbeidet skal være en arena for kunnskap og erfaringsutveksling mellom kommunene med hovedfokus på offentlige anskaffelser og relevante tiltak og aktiviteter:

God dialog mellom offentlig sektor og næringslivet

Kompetansepåfyll og god dialog for bedre samarbeid. Dette er formålet når kommuner og bygge- og anleggsbransjen med flere samles på Medbyggerne Leverandørseminar. Det offentlige må legge til rette for og støtte opp om lokalt og regionalt næringsliv for bærekraftig verdiskapning lokalt. Hva gir mest for pengene og de beste løsningene på lang sikt?

Bilde: Full politisk støtte til det viktige arbeidet i Medbyggerne fra en samlet ordførertrio i Grenland. «Det er viktig at vi står sammen i arbeidet med å bekjempe arbeidslivskriminalitet og sosial dumping» sier de til publikum og konferansier Per Ove Sivertsen, Byggmesterforbundet.

Arbeidslivskriminalitet i bygge- og anleggsbransjen

Vit hvem du avtaler med

Gode risikovurderinger, egne ressurser og bruk av gode tilgjengelige verktøy, fremmer seriøsitet i offentlige anskaffelser. Opplæring og presentasjoner i møte/seminarer på hvordan hente inn og tolke/bruke tilgjengelige rapporter og verktøy.

Oppfølging av påseplikt og rapportering

Er de som befinner seg på byggeplassen de som er avtalt at skal være der? Er avtalt krav til fagarbeidere og lærlinger ivarettatt? Er sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på stell?

Alle deltagere får fri tilgang og opplæring i brukerutviklet digitalt verktøy for oppfølging og kontroll. Applikasjonen inneholder lovpålagte og relevante sjekk- og kontrollpunkter for både bygge- og anleggsprosjekter. Automatisk generert ferdigrapport sparer prosjektledere/kontrollører for mye tid og skrivebordsarbeid.

Seriøsitetsbestemmelser

Alle kommuner og fylkeskommunen i Vestfold og Telemark har vedtatt seriøsitetsbestemmelser. For å sikre seriøsitet i anskaffelser er det avgjørende med god risikovurdering og oppfølging av prosjekter underveis. Stadig flere kommuner avsetter egne ressurser til dette viktige arbeidet.

Lærlinger og fagarbeidere

Krav om lærlinger og fagarbeidere i bygge- og anleggskontrakter har bidratt til å heve antall lærlingplasser og har økt etterspørsel etter fagarbeidere i bransjen. Dette har resultert i en økning av antall lærlinger og bedre søkning til yrkesfagene i flere kommuner.

Aktiviteter i 2022:

- Digitalt verktøy for oppfølging og rapportering av påseplikten ved offentlige anskaffelser er lansert. Verktøyet er utviklet av deltakere i samarbeidet som sikrer at operativt og praktisk rett.
- Leverandørseminar ble avholdt på Ælvespeilet for Telemarksdelen av fylket 30.03.22
- Leverandørseminar er avholdt på Rådhuset i Sandefjord for alle kommunene i Vestfolddelen av fylket foredragsholdere og relevante temaer
- Intern opplæring og samarbeidsmøter er gjennomført hos flere kommuner i hele regionen.
- Arbeidsgruppen har hatt møter og samlinger etter behov gjennom hele året

Arbeidslivskriminalitet i bygge- og anleggsbransjen

Arbeidsgruppe: Medbyggerne UNG

Videregående opplæring innenfor bygge- og anleggsfag

Arbeidsgruppen består av deltagere fra fylkeskommunen, håndverkerne, Skatteetaten, Arbeidstilsynet, politiet fellesforbundet og regionalt verneombud. Utvikling av opplegget skjer i tett dialog med skolene og tilpasses etter behov.

Målgruppen er primært elever på bygge- og anleggsfag, men også lærlinger, lærere og andre interessenter. Målet er å arbeide preventivt mot arbeidslivskriminalitet for å sikre trygge og gode arbeidsplasser for kommende generasjoner.

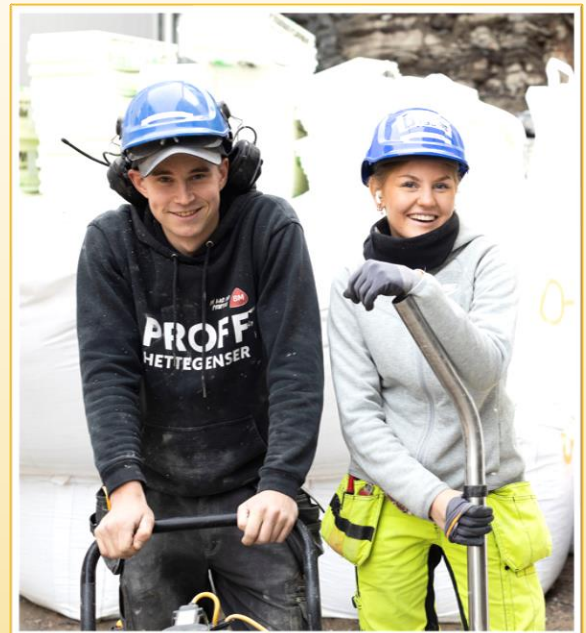
Gjennomføringen på skolene våren 2022 måtte tilpasses smitte-restriksjoner. Medbyggerne arrangerte fagdag på Re- og Skogmo videregående skole.

Praktisk rettet

Gjennom kunnskap og erfaring har vi bred kompetanse og et godt grunnlag for å fremme gode holdninger hos unge elever. Elever får et praktisk rettet tilbud som gir god arbeidslivsforberedelse realistisk bilde av både utfordringer og forventninger til arbeidslivet.

Ressurser

Eget reklamemateriell og hjelpemidler er utviklet av Medbyggerne og benyttes i undervisningen. Ressurser fra samarbeidspartnerne som fylkeskommunen, Skatteetaten, Arbeidstilsynet, politiet, partnerne i arbeidslivet og representanter fra håndverksbransjen deltar. I tillegg deltar gjerne unge rollemodeller som lærlinger, fagarbeidere og ingeniører.

Aktiviteter i 2022:

- Fagdag for ca 100 elever og lærere på Skogmo videregående skole 21.03.22
- Fagdag for ca 80 elever og lærere på Re videregående skole 23.03.22
- Oppfølging fra LO/FF med quiz og flotte premier fra Fylkeskommunen
- Medbyggerne har invitert Ungt Entreprenørskap i regionen til samhandling
- Arbeidsgruppen har hatt møter og samlinger etter behov gjennom hele året
- Nytt opplegg er under planlegning med oppstart høsten 2023

Arbeidslivskriminalitet i bygge- og anleggsbransjen

Arbeidsgruppe: Medbyggerne Tipssamarbeid

Tips med bedre kvalitet

Arbeidsgruppen består av deltagere fra partene i arbeidslivet, bransjen, Skatteetaten, Arbeidstilsynet og politiet med tilknytning til etterretning og a-krimsentre og regionalt verneombud

For avdekking av useriøse og kriminelle aktører i bygge- og anleggsbransjen er det etablert et tipssamarbeid mellom statsetatene og den seriøse delen av bransjen. Tips som kommer inn, blir videresendt til e-post adresse hos skatteetaten og Arbeidstilsynet. Dersom tips fører til at politiet bør involveres gjøres denne vurderingen av etatene.

Både tipsløsning og plakater er lansert på norsk, engelsk og polsk. Du kan velge å sende tips helt anonymt via vår tipsløsning her: [Tipssamarbeid - Medbyggerne](#)

Tidligere tilbakemelding fra statsetatene var behov for bedre kvalitet på tips for å kunne prioritere å følge opp disse. Dette har resultert i at medbyggerne har utviklet en digital tipsløsning med tilhørende hjelpetekst. Tilbakemeldinger fra statsetatene er at tipsene fra medbyggerne treffer bra!

Målet med ny tipsløsning er ikke kvantitativt, men å få inn flere tips med bedre kvalitet som kan bidra til å stenge de useriøse ute. Tipsløsningen skal gjøres godt kjent gjennom de ressursene vi allerede har i Medbyggerne, som bransjen, regionalt verneombud og fellesforbundet. Tipsplakater er distribuert via laug/bransjeforeninger, Skattepatruljen mm. Det er de der ute som ser hva som skjer.

Pia Hansen Rolstad,
Prosjektleder Medbyggerne 2022

Årsrapport er godkjent i styringsgruppen, Medbyggerne 01.02.2023